

A KÚRIA

mint felülvizsgálati bíróság

Mfv.III.10.405/2012/10.szám

A Kúria a Dr. Mátyus István ügyvéd (cím1) által képviselt I. r. felperes (cím2) I. rendű és II. r. felperes (cím3) II. rendű felpereseknek a dr. Czudar Sándor ügyvéd (cím4) által képviselt alperes (cím5) alperes ellen leltárhiány megfizetésére kötelező határozat hatályon kívül helyezése iránt a Salgótarjáni Munkaügyi Bíróságnál 4.M.841/2010. szám alatt megindított, és másodfokon a Balassagyarmati Törvényszék 2.Mf.20.991/2011/4. számú jogerős ítéletével befejezett perében a jogerős határozat ellen a felperesek által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a Balassagyarmati Törvényszék 2.Mf.20.991/2011/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű felperest 12.000 (tizenkettőezer) forint + Áfa, a II. rendű felperest 10.000 (tízezer) forint + Áfa felülvizsgálati eljárási költség alperes részére 15 napon belül történő megfizetésére.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült illetéket a magyar állam viseli.

I n d o k o l á s

A felperesek az alperes által üzemeltetett ... üzletében kerültek alkalmazásra. Az I. r. felperes 2006. június 28. napjától, a II. r. felperes 2006. október 16. napjától állt az alperesnél munkaviszonyban. Az I. r. felperes a munkaviszony létesítésének időpontjától kezdődően boltvezetőként, a II. r. felperes a leltáridőszak időtartama alatt boltvezető helyettesként végzett munkát.

Az üzletben 2010. november 6. és 9. napján leltár felvételére került sor; amelynek eredményeként - a 2009. október 12-től 2010. november 9. napjáig terjedő leltáridőszakban - 6.765.302 forint leltárhiányt állapítottak meg. Ezzel összefüggésben az alperes a 2010. november 19. napján kelt határozataival az I. r. felperest 1.063.000 forint, a II. r. felperest 689.000 forint leltárhiány megfizetésére kötelezte. Mindkét felperes munkaviszonya az alperesnél a 2010. november 22. napján aláírt megállapodásnak megfelelően közös megegyezéssel megszűnt.

A felperesek a munkaügyi bírósághoz benyújtott keresetükben a leltárhiány megfizetésére kötelező alperesi határozatok hatályon kívül helyezését kérték, azt állítva, hogy az alperes a biztonságos őrzés feltételeit nem biztosította.

A munkaviszony közös megegyezéssel történő megszüntetésének megtámadására irányuló kereseti kérelmükben a felperesek azt állították, hogy kényszer hatása alatt írták alá a munkaviszony közös megegyezéssel történő megszüntetéséről szóló megállapodást, mert az alperes munkaviszonyuknak rendkívüli felmondással történő megszüntetését helyezte kilátásba. A Legfelsőbb Bíróság Mfv.I.10.676/1994. számú eseti döntésének kiemelésével arra hivatkoztak, hogy a közös megegyezésről szóló megállapodás nem tartalmazott érdemi tájékoztatást a jogorvoslat kezdeményezésének lehetőségéről, módjáról és határidejéről, ezért igényüket a három éves elévülési időn belül érvényesíthették. A felperesek a munkaviszonyuk közös megegyezéssel történő megszüntetését tartalmazó megállapodás megtámadására irányuló kereseti kérelmüket érvénytelenségre hivatkozva, a bíróság 2011. január 21. napján megtartott első tárgyalásán terjesztették elő.

Az alperes ellenkérelmében a felperesek keresetének elutasítását kérte. Állította, hogy az üzletben a biztonságos őrzés feltételei biztosítottak voltak. Kiemelte, hogy a felperesek az áru átvételére vonatkozó gyakorlatot, a leltározás módját, eredményét nem kifogásolták. Az a hivatkozásuk, miszerint a leltárhiány az elszaporodott lopásokra vezethető vissza, azért nem helytálló, mert a felperesek azt az alperes felé korábban nem jelezték.

A munkaviszony közös megegyezéssel történő megszüntetésére vonatkozó megállapodás megtámadása iránt előterjesztett kereseti kérelem körében az alperes egyrészt kifejtette, hogy a felperesek a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (Mt.) 202. § (1) bekezdés b) pontja szerinti keresetindítási határidőt elmulasztották. Másrészt az alperes előadta, hogy a felpereseknek a kényszerre való hivatkozása sem helytálló, mert az alperesi vezérigazgató kijelentése nem minősült jogellenes fenyegetésnek (BH 1998. 50. számú eseti döntés).

A Salgótarjáni Munkaügyi Bíróság a 4.M.841/2010/29. számú ítéletével az alperesnek a 2010. november 19. napján kelt, a felpereseket leltárhiány megfizetésére kötelező határozataiban

foglalt marasztalási összeget az I. r. felperes vonatkozásában 530.000 forintra, a II. r. felperes vonatkozásában 340.000 forintra mérsékelte. Ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította.

Az ítéleti tényállás szerint az alperes a boltok nagyságához és forgalmi adataihoz igazodóan határozta meg a biztonsági rendszerek, a kamerák, a tükrök és a biztonsági őrök alkalmazását. A perbeli boltnál figyelőszolgálatra bekötött riasztórendszer működött a perrel érintett leltáridőszakban. Biztonsági őr foglalkoztatására nem került sor. A perbeli leltárt megelőzően a kamerarendszer, illetve annak felvevő része meghibásodott. A leltárhiany megállapítását követően a boltban új kamerákat, és új számítógépes képrögzítő rendszert szereltek fel, valamint a bejáratú ajtót visszacsapó szerkezettel látták el. A perbeli leltáridőszakban és azt megelőzően a palotási bolt bejáratú ajtaján nem volt visszacsapó zár felszerelve, ezért ugyanaz az ajtó bonyolította a be- és kimenő forgalmat. A felperesek 2010. nyár elején jelezték személy kereskedelmi igazgató felé, hogy biztonsági őr jelenlétét tartanak az üzletben indokoltnak, mert a környező falvakból sokan bejárnak az üzletbe, a horgászto is nagy létszámú ismeretlen vásárlótömeget vonz a tavaszi-nyári szezonban. A felperesek kérése ellenére azonban az alperes kamerákat és képrögzítő rendszert nem szerelt fel. A felperesek az általuk tetten ért lopások kapcsán szabálysértési vagy büntetőeljárást nem kezdeményeztek.

A munkaügyi bíróság az Mt. 170-173. §-aiban foglalt rendelkezések felhívásával, tanúvallomások alapján (tanú1, tanú2, tanú3, tanú4, alperesi vezérigazgató, és kereskedelmi igazgató) megállapította, hogy az alperes a biztonságos őrzés feltételeit nem biztosította. A Pp. 206. §-a szerinti értékelés alapján kiemelte, hogy az alperesi vezérigazgatónak és a kereskedelmi igazgatónak tudomása volt arról, hogy a felperesek biztonsági őr jelenlétét tartották volna indokoltnak, amelyet az alperes vezetői gazdasági okokból nem teljesítettek. Megállapította azt is, hogy az alperes vezetői az üzlet kameráinak, képrögzítő rendszerének a perbeli leltár előtti műszaki állapotára vonatkozóan is információval rendelkeztek, továbbá, hogy a bejáratú ajtó egyirányúsítása is indokolt lett volna korábban. Ezeket a körülményeket az elsőfokú bíróság az alperes terhére, az üzletben tapasztalt lopások felperesek általi jelzésének hiányát a felperesek terhére értékelte, és az Mt. 172. § (2) bekezdésében foglaltakat alkalmazva a felperesek és az alperes közrehatásának mértékét 50-50%-ban határozta meg, és a felpereseket a marasztalási összegek 50%-ának megfizetése alól mentesítette.

A munkaügyi bíróság a munkaviszony közös megegyezéssel történő megszüntetésére vonatkozó megállapodás megtámadása iránt előterjesztett kereseti kérelem körében az Mt. 202. § (1) bekezdés b) pontjának és az Mt. 7. § (3) bekezdésének a felhívásával megállapította, hogy a felperesek által hivatkozott kényszerhelyzet 2010. november 22. napján következett be. Ehhez képest a felperesek csak 2011. január 21. napján, a bíróság által megtartott első tárgyaláson jelentették be a megtámadási szándékukat, ezért a felperesek a megtámadásra nyitva álló határidőt elmulasztották. Kiemelte a bíróság azt is, hogy az Mt. 7. § (3) bekezdése alapján a felperesek által hivatkozott eseti döntésben megállapított elévülési határidő a megtámadási határidőre nem vonatkozik. A keresetet érdemben elbírálvá kifejtette, hogy a felperesek által megjelölt érvénytelenségi ok nem állapítható meg, mert a felperesek

részére az előre elkészített okiratot az alperes vezetői az üzletben hagyták, ezért a felperesek annak aláírására gondolkodási időt kaptak.

A felperesek fellebbezése és az alperes csatlakozó fellebbezése folytán eljáró Balassagyarmati Törvényszék a 2.Mf.20.991/2011/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A leltárhatározatok hatályon kívül helyezésével kapcsolatos kereseti kérelem körében osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját arra vonatkozóan, hogy az Mt. 172. § (2) bekezdése alapján a kármegosztás alkalmazására lehetőség volt, mert az alperes a biztonságos őrzés feltételeit nem kellően biztosította, a hatékony biztonságtechnikai feltételeket nem teremtette meg. Kiemelte, hogy a közrehatás mértékének meghatározása körében a törvényszék a felülmérlegelésre lehetőséget nem látott.

A jogerős ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet. Sérelmezték, hogy az első- és másodfokú bíróság is az Mt. 172. §-a alapján bírálta el a jogvitát. Állították, hogy a bekövetkezett kár a felpereseknek semmilyen jogellenes magatartásával nem hozható összefüggésbe, nem bizonyított, hogy a felperesek valamely munkaviszonyukból eredő kötelezettségüket vétkesen megszegték volna. Ennek hiányában ezért kártérítésre sem kötelezhetők. Kiemelték, hogy a másodfokú bíróság ítéletében helyesen állapította meg, miszerint az alperes a biztonságos őrzés feltételeit nem biztosította kellően, ebből azonban a bíróságnak nem a kármegosztásra, hanem a teljes alperesi kárfelelősség viselésére kellett volna következtetnie.

Sérelmezték, hogy a jogerős ítélet az Mt. 169. § rendelkezéseit figyelmen kívül hagyta, a vétkesség kérdését nem tisztázta, ezért a jogerős ítélet az Mt. 166-173. §-áig terjedő szabályait sérti.

A felperesek munkaviszonyának közös megegyezéssel történő megszüntetését rögzítő megállapodás megtámadása körében a felperesek állították, hogy az alperesnek a rendkívüli felmondást kilátásba helyező nyilatkozatára tekintettel tévedésben voltak. A tévedésüket az alperes okozta, ezért az Mt. 7. §-ában rögzített, a megállapodás érvénytelenségét eredményező feltételek fennállnak.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását és a felpereseknek a felülvizsgálati eljárás költségeiben marasztalását kérte. Kiemelte, hogy mindkét bíróság az Mt. leltárfelelősségére vonatkozó speciális rendelkezései alapján döntött. A felperesek vétkes kötelezettségzegésének bizonyítottsága ezért a perben fel sem merülhetett. Kiemelte, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint a kisebb biztonságtechnikai hiányosságok nem eredményezhetik automatikusan a felperesek mentesülését. A bolt vagyónvédelme több tényezőn múlt, amelyek közül a legfontosabb a felperesek hatáskörébe tartozó munkaszervezés.

A munkaviszony megszüntetése kapcsán a felülvizsgálati ellenkérelem indokolása szerint a törvényszék nem állapított meg kötelezettségszegést, csupán a joggyakorlatra hivatkozott, amely szerint jogszerű eljárás kilátásba helyezése sem jogellenes fenyegetésnek, sem tévedésbe ejtésnek nem tekinthető.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperesek felülvizsgálati kérelmükben az Mt. 172. § (2) bekezdésében foglaltak bizonyítottságának hiányát sérelmezték. Az Mt. 172. § (2) bekezdésén alapuló bizonyítottság hiányának a sérelmét a perben az Mt. 170. §-ának rendelkezései folytán megállapítani nem lehet, mert a leltárhiányért való felelősség szabályainak alkalmazásánál az Mt. 172. § (2) bekezdése nem vehető figyelembe. Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében alappal kifogásolta, hogy a perben az Mt. 172. § (2) bekezdésének rendelkezései nem alkalmazhatók, a Kúria azonban ezt a kérdést – a felülvizsgálati kérelem és felülvizsgálati ellenkérelem korlátai között eljárva – nem vizsgálhatta.

Az Mt. 170. § (1) bekezdésének rendelkezése szerint a leltárhiányért a leltárfelelősségi megállapodást kötött munkavállaló vétkességre tekintet nélkül tartozik felelősséggel.

A (2) bekezdés szerint a leltárhiány az értékesítésre, forgalmazásra, vagy kezelésre szabályszerűen átadott és átvett anyagban, áruban (leltári készlet) ismeretlen okból keletkezett, a természetes mennyiségi csökkenés és a kezeléssel járó veszteség mértékét (a továbbiakban együtt: forgalmazási veszteség) meghaladó hiány.

Az Mt. felhívott rendelkezései szerint a munkavállaló vétkességére tekintet nélkül tartozik felelősséggel a leltárhiányért. A Kúria mellőzi ezért a másodfokú bíróság ítéletének indokolásából azt a megállapítást, hogy „amennyiben a biztonságos és előírászerű kezelést a munkavállalón kívül álló körülmények lehetetlenné tették, vagy megakadályozták, akkor az az Mt. 172. § (2) bekezdésében foglalt kármegosztás alapjául is szolgált az elsőfokú bíróság hivatkozásának megfelelően” (5. oldal első bekezdése).

A perbeli esetben az elsőfokú bíróság leltárhiányt mérséklő rendelkezése helyesen az Mt. 170/A. § (4) bekezdésében foglalt rendelkezésen alapul. A perben az elsőfokú bíróság tanúvallomások alapján tisztázta a biztonságos és előírászerű kezelést befolyásoló körülményeket, a biztonságos őrzésre vonatkozó alperesi kötelezettségek teljesítését. A lefolytatott bizonyítási eljárást követően megállapította, hogy az alperes a biztonságos őrzés

feltételeit nem kellően biztosította, a hatékony biztonságtechnikai körülményeket nem teremtette meg.

A felülvizsgálati kérelem – tartalmát tekintve – a bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti szabad mérlegelését támadta azzal az állításával, hogy a bíróságoknak az alperes biztonságos őrzés teljesítésére vonatkozó kötelezettségének elmulasztását megállapító ítéleti rendelkezéséből levont következtetése nem a felek közötti kármegosztást, hanem a teljes alperesi kárfelelősség viselését alapozza meg.

A Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el.

A Kúria töretlen gyakorlata értelmében a bizonyítékok mérlegelésén alapuló ítélet felülvizsgálattal eredményesen csak akkor támadható, ha a bizonyítékok mérlegelése okszerűtlen, vagy iratellenes volt. A felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelési körébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. A felülvizsgálat csak arra szorítkozhat, hogy a mérlegelés körébe vont adatok, tények értékelésénél nincs-e nyilvánvalóan helytelen következtetés. Az erre alapított felülvizsgálati kérelem csak akkor lehet eredményes, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás iratellenes, illetőleg a bíróság a bizonyítékokat – azok egybevetése során – nem a maguk összességében értékelte, és ennél fogva a megállapított tényállás nyilvánvalóan okszerűtlen, vagyis lényeges logikai ellentmondást tartalmaz.

A jogerős ítélet ilyen jellegű eljárási fogyatékoságban nem szenved. Az elsőfokú eljárás során meghallgatott tanúk (személy1 alperesi vezérigazgató, személy alperesi kereskedelmi igazgató, tanú1, tanú2, tanú3, tanú4) tanúvallomásai alapján a mérlegelés körében jogszabálysértés megállapítására alapot adó okszerűtlen következtetés nincs.

Az elsőfokú bíróság a tényállást teljes körűen feltárta, a tanúvallomások értékelése során a leltárhiányra vonatkozó felelősség feltételei körében meghatározott – Mt. 172. § (2) bekezdése helyett helyesen - az Mt. 170/A. § (4) bekezdése alapján a felelősség, illetve a leltárhiány megtérítése mértékének megállapításánál figyelembe vette a biztonságos őrzésre vonatkozó munkáltatói kötelezettségek teljesítésének az elmulasztását és ennek következtében mérsékelte az I-II. r. felperessel szemben a leltárhatározatokban közölt leltárhiány összegét.

A kifejtettekre tekintettel a felülvizsgálati kérelemnek az Mt. 172. § (2) bekezdésében foglalt kármegosztás bizonyítottságát sérelmező érvelése téves.

A jognyilatkozat megtámadására az Mt. 7. § (1), (3) és (4) bekezdése tartalmaz rendelkezéseket. E szerint a megállapodás megtámadható, ha a fél annak megkötésekor lényeges tényben, vagy körülményben tévedett, feltéve, ha tévedését a másik fél okozta, vagy azt felismerhette, illetőleg ha mindkét fél ugyanabban a téves feltevésben volt. A megtámadás határideje 30 nap, amely a tévedés, vagy a megtévesztés felismerésétől, illetőleg jogellenes fenyegetés esetén a kényszerhelyzet megszűnésétől kezdődik. A megtámadási határidőre az elévülés szabályai megfelelően irányadók azzal, hogy 6 hónap elteltével a megtámadás joga nem gyakorolható. A megtámadást a 30 napos határidőn belül írásban kell a másik féllel közölni. Ezt követően az eljárásra a munkaügyi jogvita intézésének a szabályai az irányadók. A Mt. 7. § (4) bekezdése értelmében a megállapodást akkor lehet megtámadottnak tekinteni, amennyiben a törvényszabta határidőn belül a másik féllel ezt közölték. Mivel a perbeli esetben 30 napon belül erre a felperesek részéről nem került sor, a felperesek a megtámadásra nyitva álló határidőt elmulasztották. Erre tekintettel már nincs jelentősége annak, hogy a felek között a megállapodás a jogviszony megszüntetésére vonatkozóan miért jött létre, illetve, hogy a felperesek azt miért tartották sérelmesnek (EBH 2011. 2335., EBH 2010. 2247.).

A töretlen ítélkezési gyakorlat alapján a Kúria arra mutat rá, hogy a jogorvoslat módjára és határidejére vonatkozó munkáltatói kioktatási kötelezettség a közös megegyezéssel történő munkaviszony megszüntetésre nem vonatkozik (EBH 2010. 2247.). Minderre tekintettel a Kúria a jogerős ítélet indokolásának 5. oldal negyedik bekezdésének első mondatában rögzített, a felperesek részéről a megtámadás határidőben történő megállapítására vonatkozó rendelkezését mellőzi. A felpereseknek a közös megegyezéssel történő munkaviszony megszüntetésére vonatkozó megállapodás megtámadása iránt előterjesztett keresetét a bíróságoknak az Mt. 7. § (3) -(4) bekezdésében foglaltak alkalmazásával kellett volna elutasítaniuk.

A jogerős ítélet indokolásának mindezen kiegészítésével és módosításával a Kúria az érdemben helytálló másodfokú bírósági ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A pervesztes felperesek a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelesek az alperesnek a felülvizsgálati eljárás során felmerült költségeit megfizetni.

A költségkedvezményben részesült felperesek oldalán felmerült felülvizsgálati eljárás illetékét a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 12. §-a és 14. §-a értelmében a magyar állam viseli.

Budapest, 2013. május 27.

Dr. Zánthy János s.k. a tanács elnöke, Deutschné
dr. Kupusz Ildikó s.k. előadó bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró

